Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

21 501-08 Milieuraad

Nr. 1042

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld op 22 juli 2026

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan het kabinet over de geannoteerde Agenda Informele bijeenkomst van Milieuministers van 23 en 24 juli 2026 en de brief Nederlandse inzet Milieuomnibus (Kamerstuk 21501–08, nr. 1041).

De vragen en opmerkingen zijn op 14 juli 2026 aan het kabinet voorgelegd. Bij brief van 22 juli zijn de vragen door de Staatssecretaris van Infrastructuur, en de Ministers van Klimaat en Groene Groei en van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur beantwoord.

Voorzitter van de commissie,
Huizenga

Adjunct-griffier van de commissie,
Meedendorp

kst-21501-08-1042
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave

Inleiding	2
VVD-fractie	2
PRO-fractie	3
PVV-fractie	5
Partij voor de Dieren-fractie	6

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Milieuraad van 23 en 24 juli 2026. Deze leden hebben hierover nog de volgende vragen.

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de brief van het kabinet en de geannoteerde agenda. Gezien het gebrek aan een agenda of stukken is het lastig om concreet te reageren op punten mee te geven aan het kabinet.

De leden van de PVV-fractie hebben met kritische belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Informele Milieuraad in lerland en hebben nog enkele vragen.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben enkele vragen in verband met de informele Milieuraad op 23 en 24 juli. Deze leden verzoeken het kabinet om echt álle vragen te beantwoorden, omdat ze in het verleden hebben gemerkt dat dat niet altijd goed gaat.

VVD-fractie

Milieuomnibus

De leden van de VVD-fractie onderschrijven het belang van het vereenvoudigen van Europese regelgeving, het terugdringen van administratieve lasten en het versnellen van vergunningverlening. Tegelijkertijd hechten deze leden aan zorgvuldige Europese wetgeving. Kan de Staatssecretaris aangeven welke concrete vereenvoudigingen Nederland gedurende de triloogonderhandelingen nog wil realiseren boven op het huidige Raadsmandaat?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet een nationale quickscan uitvoert naar de effecten van de Milieuomnibus. Op welke wijze zullen de uitkomsten van deze quickscan daadwerkelijk worden betrokken bij de Nederlandse inzet gedurende de triloogonderhandelingen? Is de Staatssecretaris bereid de Kamer hierover tussentijds te informeren indien de quickscan aanleiding geeft de Nederlandse inzet aan te passen?

De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris kan toezeggen dat Nederland zich tijdens de triloogonderhandelingen zal blijven verzetten tegen voorstellen die leiden tot extra administratieve lasten of uitvoeringslasten voor ondernemers en bevoegde gezagen, zonder dat daar een aantoonbare verbetering van milieu of volksgezondheid tegenover staat.

Europees 2040-klimaatpakket

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Europese Commissie de komende maanden voorstellen zal presenteren ter uitvoering van het Europese 2040-klimaatdoel. Kan de Staatssecretaris bevestigen dat voor Nederland een gelijk Europees speelveld, behoud van de internationale concurrentiepositie en het voorkomen van nationale koppen leidende uitgangspunten blijven bij de beoordeling van deze voorstellen? Hoe zal Nederland zich ervoor inzetten dat de herziening van onder meer het Emissions Trading System (ETS), de Effort Sharing Regulation en de Land-use, land-use change and forestry regulation (LULUCF) verordening voldoende ruimte laat voor innovatie, economische groei en behoud van een concurrerende Europese industrie?

REACH

De leden van de VVD-fractie constateren dat Nederland samen met enkele andere lidstaten heeft gepleit voor betere handhaving van de REACH-verordening, met name ten aanzien van importproducten en e-commerce. Welke concrete vervolgstappen verwacht de Staatssecretaris op dit dossier onder het Ierse voorzitterschap? Deelt de Staatssecretaris de opvatting dat betere handhaving van bestaande Europese regelgeving vaak effectiever is dan het introduceren van nieuwe regelgeving? Zo ja, op welke wijze zal Nederland deze inzet de komende maanden actief uitdragen?

Wetgevingskwaliteit

De leden van de VVD-fractie lezen met belangstelling het recente advies van de Sociaal-Economische Raad (SER) over de kwaliteit van de Europese omnibusvoorstellen. De SER uit kritiek op het ontbreken van impact assessments en op de beperkte aandacht voor de gevolgen voor brede welvaart. Op welke wijze zal Nederland zich tijdens het Ierse voorzitterschap inzetten om impact assessments, transparantie en betere wetgevingskwaliteit weer een vanzelfsprekend onderdeel te maken van toekomstige Europese wetgevingsvoorstellen en omnibuspakketten?

PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie willen wel benadrukken dat het afzwakken van doelen of uitstellen van deadlines niet in het belang is van Nederland, Europa of de wereldgemeenschap als geheel. In tegendeel, we zullen de transitie naar een groene economie fors moeten versnellen om klimaat-verandering en verder verlies van biodiversiteit tijdig te kunnen stoppen. Tijdig is in dit geval niet een streefdatum, maar het moment dat ons klimaat kantelt en herstel niet meer mogelijk is. Daarmee worden de kosten voor de lange termijn oneindig veel groter dan wat we met een tragere transitie op de korte termijn kunnen besparen. Deze leden vragen om het grote belang van een snelle transitie te blijven benadrukken en niet akkoord te gaan met vertragingen.

De leden van de PRO-fractie wijzen erop dat de recente aanvallen van de Verenigde Staten op Iran en de gevolgen voor de olieproductie en olieprijzen laat zien wat het belang is van energieonafhankelijkheid en het uitfaseren van alle fossiele stromen. Landen met een groot aandeel duurzame energie in de energiemix hadden veel minder last van de prijsschommelingen dan landen met een grote afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Een snelle transitie is daarom ook vanuit het oogpunt van strategische autonomie en bescherming van onze economie van groot belang.

De leden van de PRO-fractie lezen in de geannoteerde agenda over de Nederlandse inzet voor vraagcreatie van schone producten. Deze leden zijn hier niet tegen, mits we goed het doel in het oog houden dat dit ten koste moet gaan van de grijze productie en consumptie. Immers, vergroening bestaat niet bij gratie van meer groen, maar van minder grijs. Uitfasering en afschaffing van de fossiele en niet circulaire vervuilende industrieën is het doel. Groen boven op grijs, is alleen maar meer consumptie en vervuiling. Zolang de fossiele, vervuilende en niet circulaire sectoren niet worden geconfronteerd met de onvermijdelijkheid van hun einde zullen producenten en ook investeerders niet overstappen.

De leden van de PRO-fractie waarderen dat Nederland zich diplomatiek wil blijven inzetten voor biodiversiteit (COP) en klimaat. Deze leden moeten wel constateren dat Nederland zelf ver achterblijft bij de eigen eerder geformuleerde ambities en al helemaal bij wat nodig is. Hoe staat het met het afschaffen van fossiele subsidies en belastingvrijstellingen? Hoe staat het met onze waterkwaliteit, ons natuurherstel? Hoe kan Nederland diplomatiek vooroplopen en andere landen aanspreken op hun acties en resultaten, als we zelf zo ver achterlopen?

De leden van de PRO-fractie constateren verder dat Europa steeds vaker, langer en erger zucht onder hitte en droogte, met grote gevolgen voor de gezondheid van mensen, onze economie, ecologie en veiligheid. Daar waar voorheen het zo snel mogelijk afvoeren van water dat Nederland binnenkomt de belangrijkste prioriteit was, zijn er nu steeds meer zorgen over voldoende schoon drinkwater in de zomerperiode. Deze leden delen de toenemende zorgen hierover, van waterschappen, Rijkswaterstaat en andere betrokken waterpartijen. Graag vernemen deze leden of het kabinet deze zorgen ook deelt en of zij van plan is om dit vraagstuk proactief te agenderen tijdens de komende informele Milieuraad? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PRO-fractie lezen dat de Unie van Waterschappen deze week constateerde dat de afspraken in Europees verband over de verdeling van schaars rivierwater onvoldoende stevig zijn. De Unie van Waterschappen stelt daarom voor om deze afspraken aan te scherpen zodat benedenstroomse landen zoals Nederland niet grotere problemen zullen krijgen. Deze leden delen deze zorgen en vinden het verstandig dat hier in Europees verband op korte termijn nadere afspraken over worden gemaakt. Deelt het kabinet dit standpunt? Zo ja, wat gaat het kabinet concreet doen? Zo nee, waarom niet?

Kan het kabinet, zo vragen de leden van de PRO-fractie, aangeven wat de Europese Commissie op dit moment concreet doet om afspraken over de schaarse verdeling van schoon rivierwater te verbeteren? Vindt het kabinet dat de Europese Commissie op dit moment voldoende urgentie geeft aan dit onderwerp? En kan het kabinet aangeven hoe andere (buur)landen die bovenstrooms liggen ten opzichte van Nederland in deze discussie zitten? Welke nadere afspraken probeert Nederland in bilateraal verband op dit moment te maken? En kan het kabinet concreet aangeven hoe ook de waterkwaliteit in dit vraagstuk concreet wordt meegenomen? Deelt het kabinet in dit kader de mening dat het versoepelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) tot gevolg heeft dat Nederland meer en strengere nationale regels zal moeten opstellen om de waterkwaliteit te borgen? Zo nee, waarom niet?
De leden van de PRO-fractie vinden het verstandig als er in EU-verband nadere afspraken volgen, maar constateren dat voor het maken van goede afspraken ook een niet-EU land als Zwitserland betrokken zou moeten worden. Kan het kabinet ook aangeven hoe niet-EU landen hierbij betrokken worden?

PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie maken zich ernstige zorgen over de democratische borging van de besluitvorming in Brussel. In de brief over de Nederlandse inzet voor de Milieuomnibus wordt gesproken over een uitzonderlijk korte doorlooptijd, die de ruimte voor een grondige nationale en parlementaire behandeling ernstig beperkt. Het zeer onzalige voornemen om onder dergelijke tijdsdruk ingrijpende wijzigingen door te voeren, wordt door deze leden ten zeerste afgekeurd. Deze leden vragen hoe de Staatssecretaris deze werkwijze beoordeelt in het licht van de noodzakelijke zorgvuldigheid?

De leden van de PVV-fractie constateren dat de Milieuomnibus, die onder andere ziet op de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV), niet is vergezeld door een Impact Assessment (effectbeoordeling) van de Europese Commissie (EC). Deze leden vragen of de Staatssecretaris een reactie kan geven op het feit dat er nu onder hoge tijdsdruk besluitvorming wordt geforceerd zonder dat de risico's voor de volksgezondheid en de leefomgeving volledig gewogen kunnen worden. Daarnaast vragen deze leden waarom het kabinet heeft besloten zich bij de ambassadeursbespreking in het Committee of Permanent Representatives (COREPER) op 24 juni aanstaande te onthouden van stemming in plaats van tegen te stemmen, zolang de nationale quickscan naar de effecten nog niet is afgerond.

Decarbonisatie en concurrentievermogen

De leden van de PVV-fractie lezen dat, ten aanzien van de werksessie over decarbonisatie en concurrentievermogen, het kabinet pleit voor een voorspelbaar emissiereductiepad na 2030 via het Emissions Trading System (ETS). Deze leden vrezen voor een schandelijke lastenverzwaring voor de Nederlandse huishoudens en het midden- en kleinbedrijf (MKB) die hiermee gepaard gaat. Kan de Staatssecretaris toelichten wat de verwachte financiële gevolgen van dit pad zijn voor deze groepen, zeker nu een groep lidstaten kritisch is op de korte termijn impact van dit beleid?

Daarnaast hebben de leden van de PVV-fractie vragen over de Industrial Accelerator Act (IAA). In de geannoteerde agenda wordt gesproken over het vergroten van de vraag naar schone producten via vraagcreatie. Deze leden vragen of dit volgens het kabinet betekent dat de overheid kunstmatig markten gaat creëren en wat hiervan de risico's zijn voor de werkelijke concurrentiekracht van de Europese Unie (EU).

Mondiaal leiderschap en klimaatconferenties

De leden van de PVV-fractie hebben vragen bij de inzet van Nederland op zogenaamde coalitions of the willing (coalities van welwillenden) tijdens de Conference of the Parties (COP) 31 voor klimaat en COP17 voor biodiversiteit. Waarom vindt het kabinet het raadzaam om voorop te lopen in dergelijke initiatieven, wanneer de voortgang op multilateraal niveau moeizaam blijkt? Deze leden vragen of de Staatssecretaris kan garanderen dat de inzet op het wereldwijd weg bewegen van fossiele brandstoffen de leveringszekerheid en de energieprijzen in Nederland niet verder onder druk zet.

De leden van de PVV-fractie vragen ook om een nadere toelichting op de link tussen de circulaire economie en de strategische autonomie van de EU. In de onderliggende informatiebronnen wordt verwezen naar de aanstaande Circular Economy Act (CEA) en de al aangenomen Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR). Deze leden vragen of de Staatssecretaris kan uiteenzetten in hoeverre deze nieuwe Europese productnormen leiden tot extra administratieve lasten en regeldruk voor het Nederlandse bedrijfsleven. Hoe weegt het kabinet het risico dat een verplicht verminderd gebruik van primaire grondstoffen de economische groei in Nederland belemmert?

Partij voor de Dieren-fractie

Allereerst hebben de leden van de Partij voor de Dieren-fractie nog wat vragen op de terugblik van de vorige Milieuraad. Deze leden lezen dat er lidstaten zijn die hebben opgeroepen om de KRW niet te herzien voor mijnbouw. Klopt het dat Nederland zich daar niet bij heeft aangesloten en zo ja, waarom heeft Nederland dat niet gedaan, terwijl daar in het laatste commissiedebat Water (25 juni 2026) nadrukkelijk om is gevraagd aan de Minister? Klopt het ook dat Nederland niet aangesloten was bij de groep lidstaten die wil dat we meer gaan doen met hergebruik van water? Waarom? En klopt het dat Nederland zelf niet heeft gepleit voor meer aandacht voor de gecombineerde effecten van stoffen en de introductie van een mengselbeoordelingsfactor, en zo ja, waarom niet? Is Nederland bereid om tijdens de volgende Milieuraad duidelijk te maken zich wel achter de initiatieven van bovenstaande voorstellen te scharen?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen welke landen opriepen tot een nationaal verbod op PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen. Is Nederland bereid zich bij deze landen aan te sluiten, ook gezien de recent aangenomen motie daarover (Kamerstuk 28 089, nr. 373)? Zo nee, waarom laat het kabinet het nog steeds gebeuren dat gevaarlijke PFAS via bestrijdingsmiddelen overal door ons land wordt verspreid en in ons water en eten terechtkomt? Kan het kabinet bevestigen dat afgelopen jaren het gebruik van PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen is gegroeid in Nederland? Kan het kabinet schetsen hoeveel PFAS jaarlijks in ons milieu terechtkomt (jaarlijkse PFAS-belasting naar grond-/oppervlaktewater in PFOA-equivalenten) door gebruik van bestrijdingsmiddelen, en hoeveel dat jaarlijks is door respectievelijk Chemours, door Sabic Bergen op Zoom en door CFS Weert?
Gaat het kabinet in Brussel de zorgwekkende conclusies delen dat PFAS in moedermelk in Nederland zit, en soms zelfs zoveel dat het over grenswaarden van wat gezond is gaat? Welke extra stappen gaat het kabinet naar aanleiding van dat nieuws nemen, om baby's sneller te beschermen?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen het kabinet daarnaast de inbreng die door Nederland op 6 juli geleverd, is in het kader van de vragenlijst over de stresstest van de Vogel- en Habitatrichtlijn, zo volledig mogelijk met de Kamer te delen.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben daarnaast nog een aantal vragen in verband met de Milieuomnibus. De SER stuurde afgelopen maand een brief aan het kabinet over de omnibusvoorstellen. De SER is bezorgd over de kwaliteit, voorspelbaarheid en legitimiteit van de omnibusvoorstellen. Onder andere omdat een impact assessment ontbreekt en het alleen gaat om lastenreductie in plaats van te kijken naar brede welvaart. De SER roept het kabinet op om zich in Brussel actiever in te zetten voor wetgevingskwaliteit en proceswaarborgen. Hoe reflecteert

de Staatssecretaris in het kader van de brief van de SER op het proces rondom de milieuomnibus? Hoe gaat zij zich ervoor inspannen om te zorgen voor een gedegen proces en zorgvuldige wetgeving waarbij de gezondheid van mens, dier en milieu centraal staat? Welke gevolgen verbindt het kabinet voor hun eindoordeel over de omnibussen, als de problemen die SER aankaart niet worden opgelost? En gaat de staatsecretaris samen met haar collega's duidelijker maken wat volgens hen «better regulation» betekent? Zo nee, waarom niet? Gaat de staatsecretaris daarnaast luisteren naar de oproep om sociale partners in een vroegere fase te betrekken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat zij dit precies nog bewerkstelligen?
In het licht van de SER-brief, deelt het kabinet de mening met de leden van de Partij voor de Dieren-fractie dat het onwenselijk is dat de Europese Commissie aan de Vogel- en Habitatrichtlijn gaat sleutelen, terwijl de stresstest nog loopt, onder andere omdat dit het proces minder transparant en minder democratisch maakt? Is de Staatssecretaris bereid om normerend op te treden in Europa en te waken voor parallelle processen? Zo ja, kan de Staatssecretaris toezeggen dat zij de Kamer helder en concreet op de hoogte stelt van haar inspanningen en het resultaat daarvan?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben ook nog enkele vragen en opmerkingen over op welke manier het kabinet tijdens de aankomende informele Milieuraad gaat oproepen tot een ambitieus klimaatbeleid. In aanloop naar de afgelopen Energieraad, op 26 juni 2026, heeft het kabinet onder meer een non-paper verspreid (EU Energy Framework beyond 2030 – Priorities of the Netherlands). Deze leden lezen daarin ook over de inzet op de bijmengverplichting groen gas en kernenergie. Laat het duidelijk zijn dat deze leden zowel «groen» gas als kernenergie niet als duurzame energiebronnen zien. Hoe gaat bijvoorbeeld voorkomen worden dat er met de inzet van «groen» gas lock-in effecten ontstaan doordat we voor dat gas afhankelijk worden van de intensieve veehouderij die extreem inefficiënt, vervuilend en dieronvriendelijk is? Wat in de non-paper niet benoemd wordt is de positie van Nederland ten aanzien van het compenseren van uitstoot via internationale koolstofkredieten. Deze leden benadrukken dat de mogelijkheid tot compensatie het 2040-doel ondermijnt. Compensatie is geen reductie, maar uitstel. Als uitstoot weggestreept mag worden met papieren credits, verdwijnt de prikkel om echt te verduurzamen. Bovendien is de betrouwbaarheid van veel compensatieprojecten uiterst twijfelachtig. Denk hierbij aan bossen die worden geplant maar later weer verdwijnen, kredieten die dubbel worden geteld, of projecten die ook zonder Europese financiering al zouden plaatsvinden. Dat ondergraaft de geloofwaardigheid van ons klimaatbeleid. Als Europa serieus is over 2040, dan kiezen we voor echte emissiereductie hier, niet voor boekhoudkundige trucs elders. Kan de Staatssecretaris daarom toezeggen om zich in Europees verband nadrukkelijk uit te spreken tegen verzwakkingen van het 2040-doel, inclusief mogelijkheden om uitstoot te compenseren? Hoe voorkomt ze (wetenschappelijk onderbouwd) parallel hieraan greenwashing op systeemniveau via dit soort koolstofkredieten? En hoe zal het kabinet tijdens de aankomende Milieuraad ervoor zorgen dat de Nederlandse positie over het 2040-maatregelenpakket van de EU maximaal wordt gehoord?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben ook alvast enkele vragen rondom de LULUCF-verordening. Deze leden benadrukken dat ook bij LULUCF grote risico's spelen rond betrouwbaarheid en boekhouding. Wat wordt de inzet van het kabinet in de herziening van de LULUCF-verordening, of wanneer kunnen de leden de inzet van het kabinet tegemoetzien? Hoe wordt voorkomen dat er lock-in effecten ontstaan,

doordat afhankelijkheid groeit van vormen van bedrijfsvoering dat dieronvriendelijk en/of milieuonvriendelijk is (zoals bioindustrie of teelten waarbij veel landbouwgif wordt gebruikt)? Op welke manier laat het kabinet zich adviseren door onafhankelijke wetenschappers en wetenschappelijke toetsing?

Tot slot hebben de leden van de Partij voor de Dieren-fractie nog vragen over de REACH. Deze leden concluderen dat de broodnodige herziening van REACH via de gewone, transparante processen niet doorgaat (ondanks de wens van de Kamer) en dat helaas in Brussel weer niet het belang van gezondheid van mens, dier en milieu voorop staat. De Europese Commissie wil het proces via comitologie doorzetten. Zoals het kabinet bevestigt, zien wijzigingen via comitologie uitsluitend op de bijlagen van REACH. De Europese Commissie wees op de Roadmap voor uitfasering van dierproeven ten behoeve van chemische beoordeling, maar dat kan nog jaren op zich laten wachten, terwijl alle (relevante) wijzigingen van wet- en regelgeving in de EU benut kunnen worden om sneller stappen te zetten naar een Europa die gebruik maakt van slimme en veel betere proefdiervrije alternatieven in plaats van achterhaalde dierproeven. Er liggen ook kansen om minder dierproeven uit te voeren, onder andere door beter gebruik te maken van bestaande kennis en door makkelijker toelaten van alternatieven.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie wijzen erop dat de rapporteurs voor de herziening van REACH de Kamer, mede op basis van gesprekken met experts, hebben geïnformeerd over de mogelijkheden om (ook bij wijzigingen van uitsluitend de REACH-bijlagen) het aantal dierproeven substantieel terug te dringen en het gebruik van proefdiervrije testmethoden verder te stimuleren en eerder toe te passen. Is het kabinet het met deze leden eens dat het zonde zou zijn om die kansen te missen? Is het kabinet bereid alle mogelijke kansen hiervoor te benutten in het vervolgproces? Is het kabinet bereid zich actief in Brussel uit te spreken voor het benutten van kansen op vermindering van dierproeven in het verdere REACH-proces via comitologie, zoals de Kamer ook nadrukkelijk wenst en eerder per brief van de Kamer naar de Europese Commissie heeft gecommuniceerd? Deze leden wijzen erop dat de Kamer zich in meerdere aangenomen moties heeft uitgesproken voor het zo snel mogelijk uitfaseren van dierproeven, het versneld ontwikkelen en toepassen van proefdiervrije innovaties en het versterken van de Nederlandse koploperspositie op dit terrein. Daarnaast heeft de Kamer het kabinet via een aangenomen motie (Kamerstuk 32 336, nr. 147) expliciet verzocht om bij wijzigingen van REACH de kansen te benutten om dierproeven te verminderen en proefdiervrije alternatieven te bevorderen. Deelt het kabinet de wens van de Kamer dat een modernisering van REACH (in welke vorm dan ook) ook nadrukkelijk benut moet worden om de nieuwste wetenschappelijke inzichten op het gebied van New Approach Methodologies (NAMs) en andere proefdiervrije testmethoden sneller te implementeren? Kan het kabinet aangeven hoe ze uitvoering gaat geven aan de wens van de Kamer op het gebied van dierproeven en REACH, bij welke momenten en hoe de tijdlijn eruitziet? Is het kabinet bereid de Kamer periodiek te informeren over de voortgang van de Nederlandse inzet hierop? Hoe gaat het precies verder met de Roadmap met betrekking tot dierproeven? Wat zijn de exacte stappen, beslismomenten en tijdlijn? De Europese Commissie zegt ook bezig te zijn met een EU-verordening voor producten. Kan het kabinet toelichten wat dat precies inhoudt en wat de planning daarvoor is?

II Reactie van de bewindspersonen

Decarbonisatie en concurrentievermogen

Vraag 1

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Europese Commissie de komende maanden voorstellen zal presenteren ter uitvoering van het Europese 2040-klimaatdoel. Kan de Staatssecretaris bevestigen dat voor Nederland een gelijk Europees speelveld, behoud van de internationale concurrentiepositie en het voorkomen van nationale koppen leidende uitgangspunten blijven bij de beoordeling van deze voorstellen? Hoe zal Nederland zich ervoor inzetten dat de herziening van onder meer het Emissions Trading System (ETS), de Effort Sharing Regulation en de Land-use, land-use change and forestry regulation (LULUCF) verordening voldoende ruimte laat voor innovatie, economische groei en behoud van een concurrerende Europese industrie?

Antwoord

Nederland zet zich bij de herziening van het ETS in voor een sterk en voorspelbaar systeem, waarmee investeringszekerheid wordt geboden, evenals een prikkel voor verduurzaming en innovatie. Nederland pleit daarbij ook voor goede randvoorwaarden die de Europese concurrentiepositie verder versterken, zoals betaalbare schone energie, een gelijk speelveld binnen de EU, vraagcreatie en maatregelen om het risico op koolstoflekkage te verminderen, met inachtneming van internationale (handels)verplichtingen. De opbrengsten van het ETS moeten bovendien blijven bijdragen aan instrumenten als het Innovatiefonds, waarmee innovatie en opschaling van schone technologieën wordt gestimuleerd. Ook bij de herziening van de Effort Sharing Regulation zet het kabinet zich in voor een uitvoerbaar en kosteneffectief kader dat voldoende ruimte laat voor innovatie, economische groei en het behoud van een concurrerende Europese industrie. Dit geldt ook voor de LULUCF-Verordening, waarbij het daarnaast voor de landgebruikssector belangrijk is dat wetgeving bijdraagt aan een gelijk speelveld met aandacht voor de andere doelstellingen waarop landgebruik invloed heeft, zoals natuur en biodiversiteit.

Conform het coalitieakkoord zet het kabinet zich in voor het tegengaan van onnodige nationale koppen. Het kabinet zal daarnaast aandacht hebben voor de betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en regeldruk. Robuust EU-klimaatbeleid leidt tot emissiereducties in alle lidstaten en draagt daarmee bij aan een gelijk speelveld binnen de interne markt. Hierdoor blijft de noodzaak voor aanvullende nationale maatregelen die de concurrentiekracht kunnen ondermijnen beperkt. Met name sectoren met grotere risico's op koolstoflekkage hebben belang bij een heldere doorvertaling van het EU 2040-doel.

Bij de beoordeling van de voorstellen om het 2040-klimaat-doel uit te werken, houdt het kabinet oog voor de samenhang tussen decarbonisatie, concurrentiekracht, en weerbaarheid.

Vraag 2

De leden van de PVV-fractie lezen dat, ten aanzien van de werksessie over decarbonisatie en concurrentievermogen, het kabinet pleit voor een voorspelbaar emissiereductiepad na 2030 via het Emissions Trading System (ETS). Deze leden vrezen voor een schandelijke lastenverzwaring voor de Nederlandse huishoudens en het midden- en kleinbedrijf (MKB) die hiermee gepaard gaat.

Kan de Staatssecretaris toelichten wat de verwachte financiële gevolgen van dit pad zijn voor deze groepen, zeker nu een groep lidstaten kritisch is op de korte termijn impact van dit beleid?

Antwoord

Het kabinet acht een voorspelbaar emissiereductiepad na 2030 juist van belang om duidelijkheid te bieden en abrupte prijsschokken te voorkomen. Huishoudens en het meeste mkb vallen niet direct onder het ETS-1, waar de aankomende herziening van de ETS-Richtlijn op ziet. Het ETS-1 is gericht op de grote industrie, elektriciteitsproducenten, zee- en luchtvaart. Wel kunnen huishoudens en het mkb indirect gevolgen ondervinden via de prijzen van energie en producten. De impact van ETS-1 op huishoudens en MKB is echter niet eenduidig vast te stellen, aangezien deze afhankelijk is van het elektriciteitsverbruik, de ontwikkeling van de energiemarkt en de mate waarin bedrijven de kosten doorberekenen.

Vraag 3

Daarnaast hebben de leden van de PVV-fractie vragen over de Industrial Accelerator Act (IAA). In de geannoteerde agenda wordt gesproken over het vergroten van de vraag naar schone producten via vraagcreatie. Deze leden vragen of dit volgens het kabinet betekent dat de overheid kunstmatig markten gaat creëren en wat hiervan de risico's zijn voor de werkelijke concurrentiekracht van de Europese Unie (EU).

Antwoord

Vraagcreatie in het kader van energie-intensieve industrie sectoren is een instrument om investeringsbeslissingen in nieuwe en schone productieprocessen te stimuleren door een afzetmarkt te garanderen. Dit geeft de energie-intensieve industrie perspectief voor de lange termijn om duurzaam te investeren in de EU. Daarnaast is verduurzaming een motor voor economische groei en strategische autonomie van de EU. Het kabinet onderschrijft dit, maar stelt wel dat dit in EU-verband moet gebeuren met het oog op een gelijk speelveld. Ook mag de inzet van vraagcreatie-instrumenten niet onnodig ten koste gaan van internationale (handels)verplichtingen. Niet inzetten op vraagcreatie kent ook risico's, omdat productie en innovatie zich buiten de EU kan verplaatsen, met verlies van banen, kennis en autonomie tot gevolg.

Vraag 4

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben ook nog enkele vragen en opmerkingen over op welke manier het kabinet tijdens de aankomende informele Milieuraad gaat oproepen tot een ambitieus klimaatbeleid. In aanloop naar de afgelopen Energieraad, op 26 juni 2026, heeft het kabinet onder meer een non-paper verspreid (EU Energy Framework beyond 2030 – Priorities of the Netherlands). Deze leden lezen daarin ook over de inzet op de bijmengverplichting groen gas en kernenergie. Laat het duidelijk zijn dat deze leden zowel «groen» gas als kernenergie niet als duurzame energiebronnen zien. Hoe gaat bijvoorbeeld voorkomen worden dat er met de inzet van «groen» gas lock-in effecten ontstaan doordat we voor dat gas afhankelijk worden van de intensieve veehouderij die extreem inefficiënt, vervuilend en dieronvriendelijk is? Wat in de non-paper niet benoemd wordt is de positie van Nederland ten aanzien van het compenseren van uitstoot via internationale koolstofkredieten. Deze leden benadrukken dat de mogelijkheid tot compensatie het 2040-doel ondermijnt. Compensatie is geen reductie,

maar uitstel. Als uitstoot weggestreept mag worden met papieren credits, verdwijnt de prikkel om echt te verduurzamen. Bovendien is de betrouwbaarheid van veel compensatieprojecten uiterst twijfelachtig. Denk hierbij aan bossen die worden geplant maar later weer verdwijnen, kredieten die dubbel worden geteld, of projecten die ook zonder Europese financiering al zouden plaatsvinden. Dat ondergraaft de geloofwaardigheid van ons klimaatbeleid. Als Europa serieus is over 2040, dan kiezen we voor echte emissiereductie hier, niet voor boekhoudkundige trucs elders. Kan de Staatssecretaris daarom toezeggen om zich in Europees verband nadrukkelijk uit te spreken tegen verzwakkingen van het 2040-doel, inclusief mogelijkheden om uitstoot te compenseren? Hoe voorkomt ze (wetenschappelijk onderbouwd) parallel hieraan greenwashing op systeemniveau via dit soort koolstofkredieten? En hoe zal het kabinet tijdens de aankomende Milieuraad ervoor zorgen dat de Nederlandse positie over het 2040-maatregelenpakket van de EU maximaal wordt gehoord?

Antwoord

Volgens het kabinet is groen gas een duurzame energiebron, aangezien die geproduceerd wordt door de inzet van reststromen. Het gebruik van groen gas leidt niet één op één tot een afhankelijkheid van de veehouderij. Zo kan groen gas naast mest uit verschillende andere rest- en afvalstromen worden geproduceerd. Daarnaast is het uitgangspunt van het kabinet dat alleen mest wordt vergist die resteert binnen een toekomstbestendige veehouderij; het landbouwbeleid inclusief reductie van de veestapel is hierin leidend. Binnen de veehouderij bestaan er verschillende bedrijfsmodellen voor mestvergisting. Variërend van individuele monomestvergisting, op bedrijfsniveau, tot collectieve mestvergisting (hubs), met samenwerkingsverbanden van meerdere veehouders.

Het kabinet spreekt zich uit tegen verzwakkingen van het 2040-doel. Het kabinet pleit in de consultatiereactie over het EU-klimaatbeleid na 2030 voor een robuust maatregelenpakket om het EU-2040-doel te halen.[1] Voor een geloofwaardige invulling van het 2040-doel, moet de nadruk liggen op daadwerkelijke emissiereducties binnen de EU, en niet op het compenseren van emissies buiten de EU. Internationale koolstofkredieten mogen dit doel niet ondermijnen en lidstaten moeten binnenlandse emissiereducties kunnen blijven prioriteren. Het kabinet vraagt daarom om in de effectbeoordeling voor het in december verwachte voorstel over internationale koolstofkredieten verschillende opties voor de inzet van internationale koolstofkredieten te onderzoeken, inclusief lagere percentages dan het maximale aandeel van 5% uit de Europese Klimaatwet. Daarbij moeten de kosten en baten worden meegewogen, waaronder de kosten van de kredieten zelf en van uitgestelde emissiereducties binnen de EU door de inzet van kredieten.

De beste internationale kwaliteitsmaatstaf op dit moment zijn de standaarden onder Artikel 6.4 van de Overeenkomst van Parijs. De Nederlandse inzet is om deze standaarden in de EU te gebruiken. Dit standpunt is eveneens opgenomen in de Nederlandse consultatiereactie op het post-2030 EU Klimaatbeleid.[2] Hierin staat dat de EU zich moet opstellen als een geloofwaardige internationale partner door alleen

---

[1] Nederlandse consultatiereactie *National Targets and flexibilities in the EU Climate Policy framework after 2030 – review.*Geraadpleegd via: https://ec.Europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/16692-National-targets-and-flexibilities-in-the-EU-climate-policy-framework-after-2030-review/F33398795_en (15-07-26).

[2] *Kamerstukken II,* 2025–2026, 21501–08, nr. 1033.

hoogwaardige kredieten te gebruiken conform artikel 6.4 van het Akkoord van Parijs en daarvoor een eerlijke prijs moet betalen.

Naast dat het kabinet zich uitspreekt voor een robuust pakket dat bijdraagt aan het afgesproken 2040-doel, werkt Nederland ook samen met een gelijkgezinde groep lidstaten aan kansrijke routes voor de inzet op ambitieus EU-klimaatbeleid na 2030.

Mondiale Milieudiplomatie (COP31 en COP17)

Vraag 5

De leden van de PRO-fractie waarderen dat Nederland zich diplomatiek wil blijven inzetten voor biodiversiteit (COP) en klimaat. Deze leden moeten wel constateren dat Nederland zelf ver achterblijft bij de eigen eerder geformuleerde ambities en al helemaal bij wat nodig is. Hoe staat het met het afschaffen van fossiele subsidies en belastingvrijstellingen? Hoe staat het met onze waterkwaliteit, ons natuurherstel? Hoe kan Nederland diplomatiek vooroplopen en andere landen aanspreken op hun acties en resultaten, als we zelf zo ver achterlopen?

Antwoord

Het kabinet werkt aan het afbouwen van financiële prikkels voor fossiele brandstoffen, en doet dit zoveel mogelijk in Europees verband. Belangrijk hierin is de aankomende herziening van het EU-ETS, waarbij het kabinet zich inzet voor een sterk en stabiel systeem. In het Uitfaseerplan Fossiele Brandstofsubsidies[3] dat eind oktober 2025 is gepubliceerd, is weergegeven welke stappen nationaal zijn en worden gezet voor afbouw van fossiele subsidie. Voorbeelden van stappen die de komende tijd worden gezet, zijn de start van ETS-2[4]in 2028, waarmee de uitstoot van CO_2 en daarmee het gebruik van fossiele brandstoffen wordt beprijsd en de nationale opt-in van een aantal extra sectoren in dit ETS-2; de afschaffing van de vrijstelling in de kolenbelasting voor duaal en non-energetisch gebruik in 2027; de verdere inperking van de inputvrijstelling elektriciteitsproductie, en afschaffing van het verlaagd tarief in de energiebelasting voor glastuinbouw. In de Miljoenennota 2027 wordt, zoals ook voorgaande jaren, een volledig geactualiseerd beeld gegeven.

Ook het adresseren van biodiversiteitsschadelijke prikkels en financiële stromen is van belang. Het kabinet heeft op 21 mei 2026 een beoordeling van de effecten van financiële en fiscale rijksmiddelen op biodiversiteit gedeeld met de Kamer.[5] Momenteel werkt het kabinet aan vervolgstappen om schadelijke elementen waar mogelijk te adresseren en nieuwe schadelijke prikkels te voorkomen, met oog voor economische en andere maatschappelijke belangen. Naar verwachting zal dit onderwerp ook aan de orde komen tijdens de aanstaande biodiversiteits-COP17 in oktober in Armenië.

Ten aanzien van waterkwaliteit is de Kamer vorige maand in de aanloop naar het Commissiedebat Water van 25 juni uitgebreid geïnformeerd.[6] Daarnaast zijn in de zomer van 2025 de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR-) rapportages ingediend bij de Europese Commissie. Hierin vindt u de staat

---

[3] *Kamerstukken II*, 2025–2026, 31 793, nr. 285.
[4] Het ETS-2 is gericht op CO_2-emissies van de sectoren gebouwde omgeving, wegtransport en overige sectoren.
[5] *Kamerstukken II*, 2025–2026, 26 407, nr. 166
[6] *Kamerstukken II*, 2025–2026, 202 27 625, nr. 742

van de vogelrichtlijnsoorten, habitatrichtlijnsoorten en habitattypen.[7] Tevens heeft de Kamer op 26 juni het Ontwerp-Natuurplan ontvangen als bijlage bij de Kamerbrief met het maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof.[8] Hierin is ingegaan op de staat van de Nederlandse natuur en het herstel daarvan.
Nederland kan internationaal een actieve rol blijven spelen op het gebied van biodiversiteit en klimaat, ook wanneer de nationale opgaven nog aanzienlijk zijn. Een geloofwaardige internationale inzet vraagt om ambitie, transparantie over de eigen voortgang en het blijven werken aan binnenlandse maatregelen. Nederland kan vanuit kennis, ervaring en samenwerking bijdragen aan mondiale afspraken over klimaat en biodiversiteit.

Vraag 6

De leden van de PVV-fractie hebben vragen bij de inzet van Nederland op zogenaamde coalitions of the willing (coalities van welwillenden) tijdens de Conference of the Parties (COP) 31 voor klimaat en COP17 voor biodiversiteit. Waarom vindt het kabinet het raadzaam om voorop te lopen in dergelijke initiatieven, wanneer de voortgang op multilateraal niveau moeizaam blijkt? Deze leden vragen of de Staatssecretaris kan garanderen dat de inzet op het wereldwijd weg bewegen van fossiele brandstoffen de leveringszekerheid en de energieprijzen in Nederland niet verder onder druk zet.

Antwoord

Coalities van welwillenden dragen op diverse manieren bij aan voortgang op klimaat en biodiversiteit. Landen (en bedrijven) kunnen onderling samenwerken om de uitvoering van reeds gemaakte multilaterale afspraken te realiseren en te versnellen. Nederland heeft op deze manier het voortouw genomen via de conferentie over afbouw van fossiele brandstoffen, in april dit jaar, en bij de *Coalition on Fossil Fuel Incentives and Subsidies* (COFFIS). Ook kunnen landen via een coalitie van welwillenden toewerken naar nieuwe multilaterale afspraken. Het besluit op COP28 om hernieuwbare energie wereldwijd te verdriedubbelen en om energie-efficiëntie te verdubbelen is op deze manier tot stand gekomen. Op gebied van biodiversiteit heeft de *High Ambition Coalition on Nature and People* een instrumentele rol gespeeld in het zekerstellen van ambitie in het *Global Biodiversity Framework*.

Het wegbewegen van fossiele brandstoffen door in te zetten op schone energie van eigen bodem draagt bovendien juist bij aan leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie. Hoe meer energie Nederland opwekt met bijvoorbeeld zon en wind, hoe minder afhankelijk we zijn van de import van fossiele brandstoffen. Hierdoor hebben prijsschommelingen en volatiliteit op de internationale olie- en gasmarkten, bijvoorbeeld als gevolg van geopolitieke spanningen, minder invloed op energieprijzen in Nederland. Door de afhankelijkheid van fossiele energie af te bouwen, verminderen we eenzijdige afhankelijkheden en versterken we de strategische autonomie van Nederland en Europa.

[7] https://www.natura2000.nl/rapportage-vogel-en-habitatrichtlijn
[8] *Kamerstukken II*, 2025–2026, 36 800-XIV, nr. 87

Circulariteit en weerbaarheid

Vraag 7

De leden van de PVV-fractie vragen ook om een nadere toelichting op de link tussen de circulaire economie en de strategische autonomie van de EU. In de onderliggende informatiebronnen wordt verwezen naar de aanstaande Circular Economy Act (CEA) en de al aangenomen Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR). Deze leden vragen of de Staatssecretaris kan uiteenzetten in hoeverre deze nieuwe Europese productnormen leiden tot extra administratieve lasten en regeldruk voor het Nederlandse bedrijfsleven. Hoe weegt het kabinet het risico dat een verplicht verminderd gebruik van primaire grondstoffen de economische groei in Nederland belemmert?

Antwoord

In de Kamerbrief van 3 september 2025[9] is een toelichting gegeven op de relatie tussen de circulaire economie en de strategische autonomie van de EU. Een circulaire economie zorgt ervoor dat grondstoffen en producten maximaal worden benut, waardoor we minder afhankelijk worden van aanlevering van primaire grondstoffen uit derde landen. Deze behoefte is in de huidige geopolitieke situatie alleen maar urgenter geworden. Het kabinet herkent het risico dat een verplicht verminderd gebruik van primaire grondstoffen de Nederlandse economische groei belemmert dan ook niet. In diezelfde brief is ook ingegaan op de kansen die EU-productnormen (*Ecodesign*) met zich meebrengen voor onder andere producenten: via geharmoniseerde eisen wordt een gelijk speelveld gecreëerd. Eveneens wordt in deze brief ingegaan op de uitvoerbaarheid en proportionaliteit t.a.v. nieuwe EU-productnormen. De Europese Commissie kijkt daar ook specifiek naar in haar effectbeoordeling bij nieuwe *Ecodesign* eisen. Het voorstel voor de *Circular Economy Act* wordt eind Q3 2026 verwacht; de Kamer zal via het gebruikelijke BNC-traject worden geïnformeerd over de kabinetsappreciatie t.a.v. het voorstel. Een integrale afweging van de economische kansen, milieueffecten en administratieve lasten zal zoals gebruikelijk onderdeel zijn van deze appreciatie.

Milieuomnibus

Vraag 8

De leden van de VVD-fractie onderschrijven het belang van het vereenvoudigen van Europese regelgeving, het terugdringen van administratieve lasten en het versnellen van vergunningverlening. Tegelijkertijd hechten deze leden aan zorgvuldige Europese wetgeving. Kan de Staatssecretaris aangeven welke concrete vereenvoudigingen Nederland gedurende de triloogonderhandelingen nog wil realiseren boven op het huidige Raadsmandaat?

Vraag 9

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet een nationale quickscan uitvoert naar de effecten van de Milieuomnibus. Op welke wijze zullen de uitkomsten van deze quickscan daadwerkelijk worden betrokken bij de Nederlandse inzet gedurende de triloogonderhandelingen? Is de Staatssecretaris bereid de Kamer hierover tussentijds te informeren indien de quickscan aanleiding geeft de Nederlandse inzet aan te passen?

---

[9] *Kamerstukken II*, 2024–2025, 32 852 nr. 376.

Vraag 10

De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris kan toezeggen dat Nederland zich tijdens de triloogonderhandelingen zal blijven verzetten tegen voorstellen die leiden tot extra administratieve lasten of uitvoeringslasten voor ondernemers en bevoegde gezagen, zonder dat daar een aantoonbare verbetering van milieu of volksgezondheid tegenover staat.

Antwoord vragen 8 en 9 en 10

Het vastgestelde Raadsmandaat over de voorstellen uit de Milieuomnibus vormt de basis voor de onderhandelingsinzet van de Raad tijdens de triloogonderhandelingen met het Europees Parlement en de Europese Commissie. Het is niet gebruikelijk om te pleiten voor aanvullende vereenvoudigingen boven op het Raadsmandaat, tenzij de onderhandelingen met het Europees Parlement en de Europese Commissie daar aanleiding toe geven. Indien dit het geval is, kan via het Comité van permanente vertegenwoordigers (Coreper) worden bijgestuurd op de positie van de Raad. Het kabinet zal bij de uiteindelijke positiebepaling over de Milieuomnibus ook de uitkomsten van de nationale *quickscan* betrekken. De Kamer zal hierover conform de reguliere informatieafspraken worden geïnformeerd.

Tijdens de opvolgende triloog-onderhandelingen zal het kabinet zich constructief-kritisch blijven inzetten om, samen met de Europese partners, tot een juiste balans te komen tussen de versimpeling van regelgeving en het borgen van het beschermingsniveau.

Vraag 11

De leden van de PVV-fractie maken zich ernstige zorgen over de democratische borging van de besluitvorming in Brussel. In de brief over de Nederlandse inzet voor de Milieuomnibus wordt gesproken over een uitzonderlijk korte doorlooptijd, die de ruimte voor een grondige nationale en parlementaire behandeling ernstig beperkt. Het zeer onzalige voornemen om onder dergelijke tijdsdruk ingrijpende wijzigingen door te voeren, wordt door deze leden ten zeerste afgekeurd. Deze leden vragen hoe de Staatssecretaris deze werkwijze beoordeelt in het licht van de noodzakelijke zorgvuldigheid?

Vraag 12

De leden van de PVV-fractie constateren dat de Milieuomnibus, die onder andere ziet op de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV), niet is vergezeld door een Impact Assessment (effectbeoordeling) van de Europese Commissie (EC). Deze leden vragen of de Staatssecretaris een reactie kan geven op het feit dat er nu onder hoge tijdsdruk besluitvorming wordt geforceerd zonder dat de risico's voor de volksgezondheid en de leefomgeving volledig gewogen kunnen worden. Daarnaast vragen deze leden waarom het kabinet heeft besloten zich bij de ambassadeursbespreking in het Committee of Permanent Representatives (COREPER) op 24 juni aanstaande te onthouden van stemming in plaats van tegen te stemmen, zolang de nationale quickscan naar de effecten nog niet is afgerond.

Antwoord vragen 11 en 12

Het kabinet, de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie hebben de ambitie om onnodige regeldruk te verminderen en bestaande regelgeving te vereenvoudigen, onder meer via omnibuspakketten zoals de Milieuomnibus. Deze omnibusvoorstellen worden vastgesteld volgens de gewone wetgevingsprocedure. De keuze om over te gaan tot besluitvorming in de Raad is daarmee het resultaat van politieke weging door een meerderheid van de lidstaten. Het kabinet erkent dat het ontbreken van een effectbeoordeling niet wenselijk is en houdt in de weging van de voorstellen rekening met de gevolgen voor de volksgezondheid en de leefomgeving. Het kabinet zal bij de uiteindelijke positiebepaling over de Milieuomnibus ook de uitkomsten van de nationale *quickscan* betrekken. Het kabinet heeft met onthouding bewust voor een constructieve benadering gekozen, zoals ook vermeld in de brief over het Nederlandse standpunt inzake de Milieuomnibus die op 23 juni jl. naar de Kamer verzonden is.[10] Hiermee maken we een helder punt over de noodzaak van procesmatige zorgvuldigheid, zonder het belang van verdere versimpeling of de start van de triloogonderhandelingen te blokkeren.

Vraag 13

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben daarnaast nog een aantal vragen in verband met de Milieuomnibus. De SER stuurde afgelopen maand een brief aan het kabinet over de omnibusvoorstellen. De SER is bezorgd over de kwaliteit, voorspelbaarheid en legitimiteit van de omnibusvoorstellen. Onder andere omdat een impact assessment ontbreekt en het alleen gaat om lastenreductie in plaats van te kijken naar brede welvaart. De SER roept het kabinet op om zich in Brussel actiever in te zetten voor wetgevingskwaliteit en proceswaarborgen. Hoe reflecteert de Staatssecretaris in het kader van de brief van de SER op het proces rondom de milieuomnibus? Hoe gaat zij zich ervoor inspannen om te zorgen voor een gedegen proces en zorgvuldige wetgeving waarbij de gezondheid van mens, dier en milieu centraal staat? Welke gevolgen verbindt het kabinet voor hun eindoordeel over de omnibussen, als de problemen die SER aankaart niet worden opgelost? En gaat de staatsecretaris samen met haar collega's duidelijker maken wat volgens hen «better regulation» betekent? Zo nee, waarom niet? Gaat de staatsecretaris daarnaast luisteren naar de oproep om sociale partners in een vroegere fase te betrekken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat zij dit precies nog bewerkstelligen? In het licht van de SER-brief, deelt het kabinet de mening met de leden van de Partij voor de Dieren-fractie dat het onwenselijk is dat de Europese Commissie aan de Vogel- en Habitatrichtlijn gaat sleutelen, terwijl de stresstest nog loopt, onder andere omdat dit het proces minder transparant en minder democratisch maakt? Is de Staatssecretaris bereid om normerend op te treden in Europa en te waken voor parallelle processen? Zo ja, kan de Staatssecretaris toezeggen dat zij de Kamer helder en concreet op de hoogte stelt van haar inspanningen en het resultaat daarvan?

Antwoord

Het kabinet is het met de SER eens dat Europese regelgeving zorgvuldig, uitvoerbaar, voorspelbaar en goed onderbouwd moet zijn, en dat dat het concurrentievermogen ten goede kan komen. Dat geldt ook voor voorstellen die gericht zijn op vereenvoudiging en vermindering van regeldruk. Het kabinet vindt het belangrijk onnodige regeldruk te

[10] *Kamerstukken II,* 2025–26, 22 112, nr. 4392.

verminderen en regelgeving waar nodig aan te passen. In het kader van de samenwerking over het beleid inzake Betere Regelgeving, zijn dit zaken waar Nederland in overleg met de Europese Commissie en andere lidstaten, al jaren aandacht voor vraagt. Tegelijkertijd moet vereenvoudiging zorgvuldig gebeuren, op basis van goede effectbeoordelingen en consultatie, met oog voor het belang van evenredigheid, rechtszekerheid en voorspelbaarheid en de beleidsdoelstellingen die met regelgeving worden gediend. En bovendien ook oog houdt voor gevolgen voor de gezondheid van mens, dier en milieu. Het kabinet zal in haar eindoordeel over de omnibussen op basis van de individuele onderhandelingsresultaten beoordelen of de resultaten voldoende in lijn zijn met de Nederlandse inzet. Het kabinet bestudeert momenteel nog de brief van de SER en komt met een reactie.

Nederland behoort op het terrein van betere regelgeving al tot de vooruitstrevende lidstaten en werkt actief samen met landen die ook inzetten op betere regelgeving en regeldrukvermindering. Zo heeft Nederland bijvoorbeeld vaak zorgen uitgesproken over de gevallen waarin voorstellen worden gepresenteerd zonder effectbeoordeling en aangedrongen op betere consultatie van belanghebbenden. De Europese Commissie heeft in haar onlangs verschenen mededeling over Betere Regelgeving elf belangrijke stappen aangekondigd om de kwaliteit van regelgeving te verbeteren. Op 5 juni 2026 heeft de Kamer over deze mededeling een BNC-fiche ontvangen.[11]

In eerste instantie is het aan de Europese Commissie om bij concrete voorstellen de gevolgen voor bedrijven, werknemers en andere stakeholders goed in kaart te brengen en stakeholders tijdig en transparant te consulteren, waarbij in het geval van vereenvoudiging van wetgeving ook oog gehouden moet worden voor bedrijven die geïnvesteerd hebben om Europese regelgeving te kunnen naleven. Het kabinet dringt daar in Brussel consequent op aan. Vervolgens is het aan het kabinet om voorstellen nationaal te beoordelen, waar nodig aanvullende signalen op te halen bij relevante stakeholders en deze inbreng te benutten voor de Nederlandse inzet.

Het kabinet hecht groot belang aan het beschermingsniveau dat voortvloeit uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR). Juist daarom is het van belang dat de lopende evaluatie in de vorm van de VHR-stresstest zorgvuldig wordt afgerond voordat eventuele aanpassingen worden overwogen. Het kabinet acht het niet wenselijk om vooruitlopend op de uitkomsten wijzigingen aan de richtlijnen zelf door te voeren. Wel staat het kabinet in beginsel positief tegenover initiatieven die, zoals in de Milieuomnibus, via horizontale wetgevingsvoorstellen bezien hoe de uitvoering van natuur- en milieuwetgeving doelmatiger en efficiënter kan worden ingericht, mits daarbij het huidige beschermingsniveau behouden blijft, in lijn met de motie-Kostić.[12] De quickscan Milieuomnibus helpt het kabinet om vervolgens zelf een integrale afweging te maken over de Nederlandse inzet.

Het kabinet behoudt tijdens onderhandelingen ook het overzicht van parallel lopende processen, en zal op basis van de individuele onderhandelingsuitkomsten beoordelen of alle resultaten voldoende in lijn zijn met de Nederlandse inzet en of er voldoende informatie beschikbaar is om de evenredigheid definitief te beoordelen.

---

[11] *Kamerstukken II,* 2025–2026, 22 112, nr. 4364.
[12] *Kamerstukken II*, 2025–26, 21501–08, nr. 1020.

Vraag 14

De leden van de VVD-fractie lezen met belangstelling het recente advies van de Sociaal-Economische Raad (SER) over de kwaliteit van de Europese omnibusvoorstellen. De SER uit kritiek op het ontbreken van impact assessments en op de beperkte aandacht voor de gevolgen voor brede welvaart. Op welke wijze zal Nederland zich tijdens het Ierse voorzitterschap inzetten om impact assessments, transparantie en betere wetgevingskwaliteit weer een vanzelfsprekend onderdeel te maken van toekomstige Europese wetgevingsvoorstellen en omnibuspakketten?

Antwoord

Met verwijzing naar het antwoord op vraag 13, zal het kabinet zich er ook tijdens het Ierse voorzitterschap actief voor blijven inzetten dat regelgeving zorgvuldig, uitvoerbaar, voorspelbaar en goed onderbouwd moet zijn. Ook op basis van goede effectbeoordelingen en consultatie, met oog voor het belang van rechtszekerheid en voorspelbaarheid en de beleidsdoelstellingen die met regelgeving worden gediend.
Bovendien heeft de Europese Commissie in haar onlangs verschenen mededeling over Betere Regelgeving belangrijke stappen aangekondigd om de kwaliteit van regelgeving te verbeteren; de Kamer ontving op 5 juni jl. een BNC-fiche over deze mededeling. De Commissie kondigt in de mededeling onder andere aan meer te gaan inzetten op een goed ontwerp van regelgeving, goede consultatie van belanghebbenden en het vaker uitvoeren van effectbeoordelingen. Het is positief te zien dat in het vervolg op de gepubliceerde mededeling, de Europese Commissie bij de recente voorstellen over *Taxation en Energy Products* wel effectbeoordelingen heeft opgesteld.

Water

Vraag 15

De leden van de PRO-fractie constateren verder dat Europa steeds vaker, langer en erger zucht onder hitte en droogte, met grote gevolgen voor de gezondheid van mensen, onze economie, ecologie en veiligheid. Daar waar voorheen het zo snel mogelijk afvoeren van water dat Nederland binnenkomt de belangrijkste prioriteit was, zijn er nu steeds meer zorgen over voldoende schoon drinkwater in de zomerperiode. Deze leden delen de toenemende zorgen hierover, van waterschappen, Rijkswaterstaat en andere betrokken waterpartijen. Graag vernemen deze leden of het kabinet deze zorgen ook deelt en of zij van plan is om dit vraagstuk proactief te agenderen tijdens de komende informele Milieuraad? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PRO-fractie lezen dat de Unie van Waterschappen deze week constateerde dat de afspraken in Europees verband over de verdeling van schaars rivierwater onvoldoende stevig zijn. De Unie van Waterschappen stelt daarom voor om deze afspraken aan te scherpen zodat benedenstroomse landen zoals Nederland niet grotere problemen zullen krijgen. Deze leden delen deze zorgen en vinden het verstandig dat hier in Europees verband op korte termijn nadere afspraken over worden gemaakt. Deelt het kabinet dit standpunt? Zo ja, wat gaat het kabinet concreet doen? Zo nee, waarom niet?

Kan het kabinet, zo vragen de leden van de PRO-fractie, aangeven wat de Europese Commissie op dit moment concreet doet om afspraken over de schaarse verdeling van schoon rivierwater te verbeteren? Vindt het kabinet dat de Europese Commissie op dit moment voldoende urgentie

geeft aan dit onderwerp? En kan het kabinet aangeven hoe andere (buur)landen die bovenstrooms liggen ten opzichte van Nederland in deze discussie zitten? Welke nadere afspraken probeert Nederland in bilateraal verband op dit moment te maken? En kan het kabinet concreet aangeven hoe ook de waterkwaliteit in dit vraagstuk concreet wordt meegenomen? Deelt het kabinet in dit kader de mening dat het versoepelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) tot gevolg heeft dat Nederland meer en strengere nationale regels zal moeten opstellen om de waterkwaliteit te borgen? Zo nee, waarom niet? De leden van de PRO-fractie vinden het verstandig als er in EU-verband nadere afspraken volgen, maar constateren dat voor het maken van goede afspraken ook een niet-EU land als Zwitserland betrokken zou moeten worden. Kan het kabinet ook aangeven hoe niet-EU landen hierbij betrokken worden?

Antwoord

De waterbeschikbaarheid in de zomerperiode is zeker een zorg waar het kabinet zich mee bezig houdt. Hiervoor zal het kabinet in relevante Brusselse bijeenkomsten aandacht voor vragen. Het kabinet deelt het standpunt dat internationale samenwerking essentieel is om de waterbeschikbaarheid te waarborgen, omdat vraagstukken rond water zich niet beperken tot landsgrenzen. Hierover wordt nu al intensief overleg gevoerd in diverse samenwerkingsverbanden, zoals binnen de Internationale Commissie ter bescherming van de Rijn (ICBR) en de Internationale Maascommissie (IMC). Deze Rijn- en Maascommissies gaan over waterkwaliteit en de hoeveelheid water. De Europese Commissie is bij de ICBR aanwezig en iedereen deelt de urgentie van de verschillende wateropgaven. De afspraken zijn vastgelegd in verdragen. Doel van de verdragen is het bereiken van een duurzaam en integraal waterbeheer van de internationale stroomgebieden. Daarnaast worden kennis en data uitgewisseld, waardoor betrouwbare voorspellingen gedaan kunnen worden en effecten van klimaatverandering op waterkwaliteit kunnen worden ingeschat.
Met de Europese *Water Resilience Strategy* zet de Europese Commissie samen met lidstaten in op een efficiënter gebruik van water en het verder versterken van de internationale samenwerking. Er bestaan al grensoverschrijdende doelen voor waterkwaliteit en de aanpak van wateroverlast. Voor watertekorten en waterbeschikbaarheid ontbreken echter nog concrete Europese doelstellingen.

Nederland zet vooralsnog in op afspraken binnen de riviercommissies en maakt daarbij mede gebruik van de lopende Europese trajecten zoals de Europese *Water Resilience Strategy*. Binnen ICBR en IMC werken de oeverstaten steeds gerichter samen aan laagwater. Nederland is er sinds 2018 in geslaagd om de problematiek van afnemende afvoeren en daarmee gepaard gaande droogte in zowel de ICBR als in de IMC op de agenda te krijgen. In de ICBR wordt nu gezamenlijk gewerkt aan het in beeld brengen van sociaaleconomische gevolgen en handelingsperspectieven. Binnen de IMC is afgesproken om een gezamenlijke klimaatstudie te starten als basis voor afspraken in het gehele stroomgebied. Voor de Maas zijn er reeds bestaande afspraken over waterverdeling tussen Vlaanderen en Nederland, vastgelegd in het Maasafvoerverdrag.
In de brief aan de Kamer, waarin is ingegaan op een mogelijke herziening van de KRW[13], is aangegeven dat Nederland veel belang hecht aan het effectiever maken van EU-wetgeving en regelgeving waarin bedrijven kunnen floreren, zonder afbreuk te doen aan de doelstellingen van de EU-wetgeving. Verder is aangegeven dat Nederland risico's ziet bij

[13] *Kamerstukken II, 2025-2026,* 27 625, nr. 740.

eventuele versoepeling van de KRW-doelen, omdat dit negatieve gevolgen kan hebben voor Nederland als benedenstrooms land. Zwitserland is actief en nauw betrokken bij de samenwerking in de Rijn. Zwitserland is Verdragspartij bij de ICBR en lid van de Internationale Commissie voor de Hydrologie van het Rijnstroomgebied (CHR). De Europese Commissie is verdragspartij bij de ICBR om de samenwerking tussen EU-lidstaten en niet-EU-landen (zoals Zwitserland) te versterken en de doorwerking van Europese afspraken te borgen.

Vraag 16

Allereerst hebben de leden van de Partij voor de Dieren-fractie nog wat vragen op de terugblik van de vorige Milieuraad. Deze leden lezen dat er lidstaten zijn die hebben opgeroepen om de KRW niet te herzien voor mijnbouw. Klopt het dat Nederland zich daar niet bij heeft aangesloten en zo ja, waarom heeft Nederland dat niet gedaan, terwijl daar in het laatste commissiedebat Water (25 juni 2026) nadrukkelijk om is gevraagd aan de Minister? Klopt het ook dat Nederland niet aangesloten was bij de groep lidstaten die wil dat we meer gaan doen met hergebruik van water? Waarom? En klopt het dat Nederland zelf niet heeft gepleit voor meer aandacht voor de gecombineerde effecten van stoffen en de introductie van een mengselbeoordelingsfactor, en zo ja, waarom niet? Is Nederland bereid om tijdens de volgende Milieuraad duidelijk te maken zich wel achter de initiatieven van bovenstaande voorstellen te scharen?

Antwoord

Zoals aangegeven bij het antwoord op bovenstaande vraag hecht het kabinet veel belang aan het effectiever maken van Europese wetgeving en regelgeving zonder afbreuk te doen aan de doelstellingen van de Europese wetgeving. De Kamer is eerder door het kabinet geïnformeerd over de inzet t.a.v. de mogelijke wijziging van de KRW in relatie tot mijnbouw.[14] In de aanloop naar de laatste Milieuraad circuleerde inderdaad een non-paper over dit punt. De tekst hiervan kwam te laat beschikbaar om voorafgaand aan de raad tot een goede beoordeling en afgestemde Nederlandse positie te komen. Vandaar dat het stuk niet door Nederland meegetekend is. Aangezien de Milieuraad op hetzelfde moment plaatsvond als het CD Water, kon de discussie die in het CD plaatsvond niet meer betrokken worden bij de inbreng in de raad.

Met betrekking tot hergebruik van water geldt dat het kabinet hier voorstander van is. Nederland neemt met andere lidstaten en de Commissie deel aan de werkgroep *Water Reuse*. Het kabinet zal zich inzetten voor dit initiatief tijdens relevante gesprekken en bijeenkomsten in Brussel.

De vraag over een mengselbeoordelingsfactor lijkt zicht te richten op de inzet met betrekking tot REACH. Het kabinet heeft tijdens de Milieuraad in het kader van de wijziging van REACH het belang ingebracht van het adresseren van combinatieblootstelling en de mogelijke risico's.

Chemicaliën (PFAS/ REACH)

Vraag 17

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen welke landen opriepen tot een nationaal verbod op PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen. Is Nederland bereid zich bij deze landen aan te sluiten, ook gezien

[14] *Kamerstukken II,* 2025–2026, 27 625, nr. 740

de recent aangenomen motie daarover (Kamerstuk 28 089, nr. 373)? Zo nee, waarom laat het kabinet het nog steeds gebeuren dat gevaarlijke PFAS via bestrijdingsmiddelen overal door ons land wordt verspreid en in ons water en eten terechtkomt? Kan het kabinet bevestigen dat afgelopen jaren het gebruik van PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen is gegroeid in Nederland? Kan het kabinet schetsen hoeveel PFAS jaarlijks in ons milieu terechtkomt (jaarlijkse PFAS-belasting naar grond-/oppervlaktewater in PFOA-equivalenten) door gebruik van bestrijdingsmiddelen, en hoeveel dat jaarlijks is door respectievelijk Chemours, door Sabic Bergen op Zoom en door CFS Weert? Gaat het kabinet in Brussel de zorgwekkende conclusies delen dat PFAS in moedermelk in Nederland zit, en soms zelfs zoveel dat het over grenswaarden van wat gezond is gaat? Welke extra stappen gaat het kabinet naar aanleiding van dat nieuws nemen, om baby's sneller te beschermen?

Antwoord

Tijdens de Milieuraad van 25 juni is niet gesproken over een nationaal verbod op PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen. Gewasbeschermingsmiddelen mogen alleen worden toegepast wanneer is aangetoond dat dit veilig voor mens, dier en milieu kan. Wanneer nieuwe relevante wetenschappelijke informatie beschikbaar komt, moeten de bestaande goedkeuringen hierop worden getoetst. Dit is ook conform het juridische kader van de Verordening (EC) 1107/2009 dat de goedkeuring van stoffen en toelating van gewasbeschermingsmiddelen reguleert. Nederland zet zich in voor versnelling van Europese besluitvorming door bij de Europese Commissie aan te dringen op herbeoordeling op basis van de meest recente normen voor grondwater van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen en biociden die tot emissie van trifluorazijnzuur (TFA, een PFAS) kunnen leiden.[15] Daarnaast is het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) gestart met de herbeoordeling van 46 gewasbeschermingsmiddelen die TFA vormen, op basis van nieuwe wetenschappelijke informatie uit Denemarken over uitspoeling van TFA naar het grondwater.[16]
Verder maken het Rijk, medeoverheden, sectorvertegenwoordigers en maatschappelijke organisaties in het convenant voor gewasbeschermingsmiddelen[17] afspraken over het uitfaseren van emissies van persistente stoffen(PFAS/TFA) uit gewasbeschermingsmiddelen. De grondwaterbeschermingsgebieden (beschermingszones rondom drinkwaterbronnen) hebben daarbij de expliciete aandacht. Voor die gebieden is in de ministeriële taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof voor gewasbeschermingsmiddelen afgesproken dat als de inzet vanuit het convenant onvoldoende blijkt, het Rijk zelf aanvullende regels op zal stellen. In het najaar wordt het convenant uitgewerkt in deelconvenanten waarin meer concrete afspraken en maatregelen worden uitgewerkt.

De gebruikscijfers van gewasbeschermingsmiddelen worden iedere vier jaar gepubliceerd door het CBS, de laatste in 2025.[18] Daarnaast worden jaarlijks de afzetcijfers van de werkzame stoffen van gewasbeschermingsmiddelen gepubliceerd.[19] Het gebruik kan van jaar tot jaar verschillen vanwege de omstandigheden, bijvoorbeeld of er sprake is van een natter jaar dan anders waardoor meer schimmelbestrijders zijn ingezet.

---

[15] *Kamerstukken II,* 2025–2026, 21 501–32, nr. 1743.
[16] *Kamerstukken II,* 2025–2026, 27 858, nr. 739.
[17] *Kamerstukken II,* 2025 – 2026, 2026Z16227.
[18] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/46/landbouw-gebruikt-een-vijfde-minder-gewasbeschermingsmiddelen
[19] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2022/05/19/afzetgegevens-gewasbeschermingsmiddelen-in-nederland

De precieze belasting van PFAS-houdende gewasbeschermingsmiddelen is niet bekend. Bureau CLM heeft afgelopen najaar in opdracht van de provincies berekend dat het om afzet van ruim 250.000 kg aan PFAS-houdende-gewasbeschermingsmiddelen ging in 2023 en dat daar een stijgende lijn in zit.[20] Het precieze *gebruik* is echter niet bekend. Ook is niet bekend hoe deze afzet zich verhoudt tot PFOA-equivalenten.

De actuele PFAS-emissies van de genoemde bedrijven (Chemours, Sabic en CFS) zijn niet bekend. Deze kunnen opgevraagd worden bij de verschillende bevoegd gezagen.

Het kabinet is zich bewust van het feit dat PFAS wijdverbreid in mens en milieu voorkomt en snapt dat mensen zich zorgen maken over de aanwezigheid van PFAS in moedermelk. Deze uitkomsten sterken het kabinet in de inzet voor een ambitieuze PFAS-restrictie op Europees niveau. Nederland is al één van de kartrekkers hiervoor, en daar blijft het kabinet steevast op inzetten in Brussel.

De aanpak van PFAS in de leefomgeving via vier hoofdsporen is op 1 juli jl. met de Kamer gedeeld.[21] Bij de duiding van de resultaten van PFAS in moedermelk is het van belang de risico's af te wegen tegen de aanzienlijke gezondheidsvoordelen van borstvoeding. Op basis van de huidige kennis ziet het Voedingscentrum geen aanleiding om de adviezen rondom borstvoeding aan te passen.

Vraag 18

De leden van de VVD-fractie constateren dat Nederland samen met enkele andere lidstaten heeft gepleit voor betere handhaving van de REACH-verordening, met name ten aanzien van importproducten en e-commerce. Welke concrete vervolgstappen verwacht de Staatssecretaris op dit dossier onder het Ierse voorzitterschap? Deelt de Staatssecretaris de opvatting dat betere handhaving van bestaande Europese regelgeving vaak effectiever is dan het introduceren van nieuwe regelgeving? Zo ja, op welke wijze zal Nederland deze inzet de komende maanden actief uitdragen?

Antwoord

Het Ierse voorzitterschap heeft zich niet uitgelaten over concrete stappen in het kader van REACH. Het initiatief voor een wijziging van (de bijlagen van) REACH, ook in het kader van handhaving, ligt bij de Europese Commissie, die hierover nog geen concrete stappen heeft gedeeld. Het Ierse voorzitterschap heeft wel aangegeven het concurrentievermogen van de EU te prioriteren.
Een goede naleving en uitvoering is belangrijk voor effectief beleid. Tegelijkertijd kan het nodig zijn om regelgeving aan te passen om naleving en uitvoering te vereenvoudigen en verbeteren. Nederland zal zich de komende maanden in zowel informele contacten als formele besprekingen inzetten voor het belang van een verbetering van handhaving en toezicht, zoals de afgelopen periode ook al gedaan is in onder andere de Milieuraad en de non-papers over REACH: zowel het non-paper over de REACH herziening dat in oktober naar de Kamer is

[20] CLM (2025). Gebruik van PFAS-pesticiden en risico's voor grondwater en bodem.
[21] *Kamerstukken II,* 2025–2026, 35 334, nr. 451.

gestuurd en het non-paper van Frankrijk dat medeondertekend is door Nederland en op 9 juli naar de Kamer is gestuurd.[22]

Vraag 19

Tot slot hebben de leden van de Partij voor de Dieren- fractie nog vragen over de REACH. Deze leden concluderen dat de broodnodige herziening van REACH via de gewone, transparante processen niet doorgaat (ondanks de wens van de Kamer) en dat helaas in Brussel weer niet het belang van gezondheid van mens, dier en milieu voorop staat. De Europese Commissie wil het proces via comitologie doorzetten. Zoals het kabinet bevestigt, zien wijzigingen via comitologie uitsluitend op de bijlagen van REACH. De Europese Commissie wees op de Roadmap voor uitfasering van dierproeven ten behoeve van chemische beoordeling, maar dat kan nog jaren op zich laten wachten, terwijl alle (relevante) wijzigingen van wet- en regelgeving in de EU benut kunnen worden om sneller stappen te zetten naar een Europa die gebruik maakt van slimme en veel betere proefdiervrije alternatieven in plaats van achterhaalde dierproeven. Er liggen ook kansen om minder dierproeven uit te voeren, onder andere door beter gebruik te maken van bestaande kennis en door makkelijker toelaten van alternatieven. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie wijzen erop dat de rapporteurs voor de herziening van REACH de Kamer, mede op basis van gesprekken met experts, hebben geïnformeerd over de mogelijkheden om (ook bij wijzigingen van uitsluitend de REACH-bijlagen) het aantal dierproeven substantieel terug te dringen en het gebruik van proefdiervrije testmethoden verder te stimuleren en eerder toe te passen. Is het kabinet het met deze leden eens dat het zonde zou zijn om die kansen te missen? Is het kabinet bereid alle mogelijke kansen hiervoor te benutten in het vervolgproces? Is het kabinet bereid zich actief in Brussel uit te spreken voor het benutten van kansen op vermindering van dierproeven in het verdere REACH-proces via comitologie, zoals de Kamer ook nadrukkelijk wenst en eerder per brief van de Kamer naar de Europese Commissie heeft gecommuniceerd? Deze leden wijzen erop dat de Kamer zich in meerdere aangenomen moties heeft uitgesproken voor het zo snel mogelijk uitfaseren van dierproeven, het versneld ontwikkelen en toepassen van proefdiervrije innovaties en het versterken van de Nederlandse koploperspositie op dit terrein.

Daarnaast heeft de Kamer het kabinet via een aangenomen motie (Kamerstuk 32 336, nr. 147) expliciet verzocht om bij wijzigingen van REACH de kansen te benutten om dierproeven te verminderen en proefdiervrije alternatieven te bevorderen. Deelt het kabinet de wens van de Kamer dat een modernisering van REACH (in welke vorm dan ook) ook nadrukkelijk benut moet worden om de nieuwste wetenschappelijke inzichten op het gebied van New Approach Methodologies (NAMs) en andere proefdiervrije testmethoden sneller te implementeren? Kan het kabinet aangeven hoe ze uitvoering gaat geven aan de wens van de Kamer op het gebied van dierproeven en REACH, bij welke momenten en hoe de tijdlijn eruitziet? Is het kabinet bereid de Kamer periodiek te informeren over de voortgang van de Nederlandse inzet hierop? Hoe gaat het precies verder met de Roadmap met betrekking tot dierproeven? Wat zijn de exacte stappen, beslismomenten en tijdlijn? De Europese Commissie zegt ook bezig te zijn met een EU-verordening voor producten. Kan het kabinet toelichten wat dat precies inhoudt en wat de planning daarvoor is?

---

[22] *Kamerstukken II*, 2025–2026; 21 501–08 nr. 1011 voor het non-paper van oktober. Het non-paper van juni is een bijlage bij het verslag van de Milieuraad van 25 juni, verstuurd op 9 juli naar de Kamer: Kamerstukken 2026Z16044.

Antwoord

Het kabinet is het met de vraagsteller eens dat het zonde zou zijn om kansen om dierproeven terug te dringen te missen en zet zich dan ook in voor de uitfasering van dierproeven ten behoeve van chemische beoordelingen. Het kabinet deelt de wens dat een modernisering van REACH benut moet worden voor implementatie van proefdiervrije testmethoden. Hier heeft het kabinet zich onder andere over uitgesproken tijdens de Milieuraad van juni. Het streven is ook opgenomen in de eerdergenoemde non-papers van oktober en juni. Het kabinet zal zich hierover actief blijven uitspreken in Brussel en tijdens het vervolgproces van de wijziging van de bijlagen van REACH.
Het initiatief tot wijziging van de bijlagen van REACH ligt bij de Europese Commissie. De tijdlijn is nog niet bekendgemaakt. Het kabinet zal de Kamer tijdig informeren over de voortgang van de Nederlandse inzet. De implementatie van de *Roadmap towards phasing out animal testing for chemical safety assessments* bestaat uit 22 acties en meer dan 30 technische aanbevelingen om dierproeven uit te faseren in onder meer REACH en de Biocidenverordening. Nog dit jaar zal een *Roadmap* Stuurgroep worden opgezet, een platform voor de uitwisseling van informatie en een dashboard om de voortgang te meten, en zullen gegevens worden verzameld over het proefdiergebruik binnen en buiten de EU. In 2027 zal het eerste verslag over de belangrijkste regelgevingsbehoeften voor proefdiervrije innovaties worden uitgebracht en kunnen de eerste concrete voorstellen voor aanpassing van Europese wetgeving worden verwacht. Het is de bedoeling dat met ingang van 2029 proefdiervrije testmethoden versneld worden ingevoerd zodra deze zijn gevalideerd, zodat er uiteindelijk een veiligheidsbeoordeling mogelijk wordt die geheel zal bestaan uit een compleet nieuw wetenschappelijk beoordelingskader.

De Europese Commissie werkt inderdaad aan een herziening van de productregelgeving die de veiligheid van producten waarborgen, de zogenaamde *European Product Act*. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Het kabinet zet zich bij de herziening in op modernisering van het wetgevend kader, verdere digitalisering en verbetering van Europese samenwerking (bijvoorbeeld tussen markttoezichthouders), en versterking van het gelijk speelveld en bescherming van consumenten door het adresseren van de e-commerce problematiek.[23] Een voorstel voor de European Product Act wordt in het derde kwartaal van dit jaar verwacht.

Vogel- en Habitatrichtlijn

Vraag 20

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen het kabinet daarnaast de inbreng die door Nederland op 6 juli geleverd, is in het kader van de vragenlijst over de stresstest van de Vogel- en Habitatrichtlijn, zo volledig mogelijk met de Kamer te delen.

Antwoord

Het kabinet zal de Kamer na het zomerreces informeren over de Nederlandse inbreng die op 6 juli jl. in het kader van de VHR-stresstest met de Europese Commissie is gedeeld. Daarbij zal het kabinet de Kamer zo veel mogelijk inzicht bieden in de inhoud van deze inbreng.

---

[23] *Kamerstukken II*, 2025–2026, 21501–30, nr. 696.

Land use, land use change and forestry (LULUCF)

Vraag 21

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben ook alvast enkele vragen rondom de LULUCF-verordening. Deze leden benadrukken dat ook bij LULUCF grote risico's spelen rond betrouwbaarheid en boekhouding. Wat wordt de inzet van het kabinet in de herziening van de LULUCF-verordening, of wanneer kunnen de leden de inzet van het kabinet tegemoetzien? Hoe wordt voorkomen dat er lock-in effecten ontstaan, doordat afhankelijkheid groeit van vormen van bedrijfsvoering dat dieronvriendelijk en/of milieuonvriendelijk is (zoals bioindustrie of teelten waarbij veel landbouwgif wordt gebruikt)? Op welke manier laat het kabinet zich adviseren door onafhankelijke wetenschappers en wetenschappelijke toetsing?

Antwoord

De inzet van het kabinet loopt parallel aan de bredere inzet voor het EU post-2030 klimaatkader, zoals gedeeld met de Kamer.[24] Mocht er in dit nieuwe kader worden gekozen voor een aparte LULUCF-verordening of een vergelijkbare sectorale benadering, dan zet Nederland zich in voor een robuust, transparant en wetenschappelijk geborgd boekhoudsysteem. Dit systeem dient sterke aansluiting te vinden bij het bestaande nationale en Europese beleid voor natuur, biodiversiteit, de Bossenstrategie en de bioeconomie om een gelijk speelveld binnen Europa te borgen.
De huidige LULUCF-verordening stelt op lidstaatniveau doelen vast voor de vastlegging en uitstoot van broeikasgassen uit landgebruik, zonder specifieke landbouwpraktijken dwingend voor te schrijven. Ongewenste *lock-in* effecten, zoals een verhoogde afhankelijkheid van intensieve veehouderij of het overmatig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, krijgen een nationale aanpak via bredere en integrale transitiepaden. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de transitie naar kringlooplandbouw (ondersteund door de Bossenstrategie, de Veenweidestrategie en het Programma Minerale Landbouwbodems) sturen integraal op een verbetering van waterkwaliteit, natuurherstel, biodiversiteit en verduurzaming van de landbouw. Hiermee borgt het kabinet dat maatregelen ter bevordering van koolstofvastlegging geen averechts effect hebben op andere milieu of natuurbelangen.
De betrouwbaarheid van de Nederlandse LULUCF-rapportages wordt intensief en onafhankelijk getoetst via het verplichte internationale reviewproces van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC) en op Europees niveau door het Europees Milieuagentschap (EEA). Nederlandse experts zijn actief betrokken bij dit reviewproces en adviseren daarnaast over de totstandkoming van de nationale rapportages. Deze onafhankelijke instituties en uitgebreide reviews borgen dat de onderliggende data, rekenmethoden en aannames transparant zijn en voldoen aan hoge wetenschappelijke standaarden.

[24] *Kamerstukken II*, 2025–2026 21501–08, nr. 1033.